

POVĚSTI O HRADECH A ZÁMCÍCH

Bohumír Štéger

AGRIPRINT s.r.o.

2017

BOUZOV

am, kde se dnes zvedá k obloze jedenáct věží mocného hradu Bouzova, nebylo před sedmi sty lety nic než samé lesy. Hluboké, černé lesy okolo řeky Třebůvky, a v nich plno rozmanité zvěře. Jediní lidé, kteří v té divočině bydleli, byl starý lovec Búz a jeho syn, mládeneček čilý a bystrý jako rys. Lovcova žena zemřela již před lety, a tak si byli, otec a syn, jedinými společníky; tak chlapec vyrůstal sice v samotářského člověka, ale statečného lovce.

Měl jednu velkou touhu a pořád na ni myslel: podívat se do světa, někam pryč, ven z těchto nekonečných hvozdů, do rovin, kde jsou velká a výstavná města a v nich lidé, moc lidí, krásně oblečených, jak mu o tom vyprávěl za zimních večerů jeho otec. Však teď starého lovce mrzivalo, že o takových věcech se synem hovořil. Báł se, aby mu chlapec neodešel do světa a on tu nezůstal na starost docela sám, opuštěný.

Nestávalo se často, že by byl do jejich lesů někdo zašel nebo v nich zabloudil – co by tam také hledal? Až jednou, právě se vraceli z číhané, potkali u staré borovice poutníka, který sem přicházel ze Svaté země. Hned ho zavedli do svého dřevěného srubu a pohostili výbornou srnčí pečení a vláčnou medovinou. Než šli spát, vyprávěl cizinec

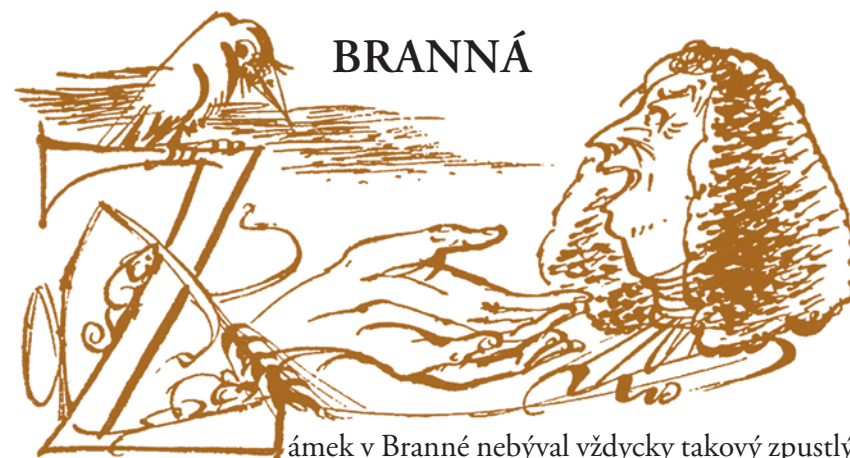
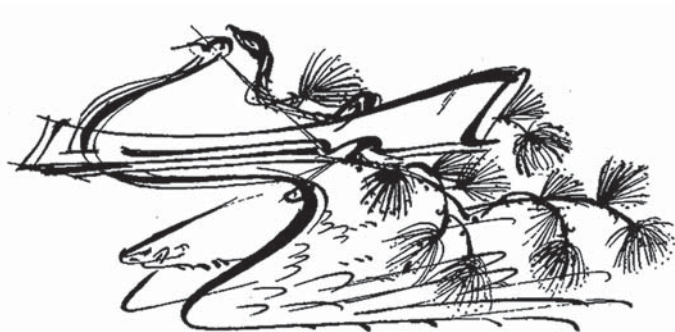
© Text Bohumír Štéger, Vilém Švec

© Ilustrace Jeroným Grmela

ISBN 978-80-87091-76-0

o svých cestách, a chlapec na něm mohl oči nechat, až se to starému lovcovi nelíbilo. Když potom ráno poutník odcházel a děkoval srdečně svému hostitelům, řekl: „Jděte a kopejte pod tou borovicí, kde jsme se včera setkali. Budete překvapeni.“ Ještě si potřásl pravicemi a cizinec zmizel v lese. – Lovec se synem šli tedy na označené místo a začali tam kopat. Asi za hodinu opravdu vykopali železnou truhlici plnou zlatých mincí. Je pravda, že nějakou zvláštní radost z nálezu neměli – člověk v lese peněz ani nepotřebuje – ale když už ten poklad našli, tak ho ze země vyzvedli a uschovali ve svém srubu. Nikoliv na dlouho! Moravský kníže se dostal do sporu se sousedním panovníkem, a byla z toho válka. Každá vojna stojí velké peníze, ani za stará jinak nebývalo. A tak starý lovec, když vypravoval svého syna knížeti na pomoc, poslal po něm tu truhličku s penězi. Kníže poklad rád přijal a mladého Búza zařadil do svého vojska. Že byl chasník statečný a nebojácný, udělali ho velitelem nad knížecími střelci.

Tu válku Moravané vyhráli a mladý Búz, že se v ní vyznamenal, byl pasován na rytíře a kníže mu daroval na věčné časy všechny ty lesy, kde žil a lovil se svým otcem. Rytíř Búz si tam postavil hrad, který nazval svým jménem – Búzov. Oženil se s hodným a pěkným děvčetem, měli děti a ty jejich děti měly zase děti, jak již to bývá. A kdyby nebyli všeci už dávno pomřeli, mohli žít dodnes.

BRANNÁ

Ámeček v Branné nebýval vždycky takový zpustlý a zanedbaný jako dnes. Kdysi tam bydleli bohatí šlechtici, kteří měli takové majetky, že si to ani představit nedovedeme. Páni na Kolštejně (jak se dříve Branné říkalo) vedli život lenošivý a rozmařilý, a na nich se osvědčilo přísloví, že zahálka je matkou hříchu. Od samé špatnosti nevěděli již, co vymýšlet, jaké zábavy, jaké rozkoše, a všechno to je stálo moc a moc peněz. Kde je vzít? Nad tím nikdy dlouho nepřemýšleli. Uložili prostě svým poddaným větší platy a tužší roboty a hotovo. K tomu všemu bylo tehdy ještě špatné počasí, neúroda, a z toho hlad a mor, takže si lidé již opravdu nevěděli rady. A tak když bylo v kostele kázání o tom, že vrchnost od Boha zřízena jest, osmělili se i kolštejnští robotníci a poslali tři nejstarší obyvatele městečka, bělobradé stařečky, prosit k pánovi, aby jim laskavě přikázal vydat aspoň chleba, když národ mře hladem. Však že si to zase na panském oddělají, jak jen přijdou lepší časy.

Kolštejnský pán je vyslechl a dokonce politoval, on prý nevěděl, že je mezi lidem taková bída, ale hned že pošle do Slezska ten největší vůz, co je na zámku, pro chleba, a že bude zdarma přidělovat každému, kolik unese. Stařečci velice děkovali, poklonili se před pánem a šli to vyřídít lidem do městečka. Ti přišli s muzikou před zámek a provolávali slávu hodnému pánovi, ale on, surovec jeden surový, se jenom od vousů smál. Opravdu vyjel ještě toho dne k slezským hranicím ten největší

fasunk zámecký, a třetího dne již byl zpátky. Ale ne s chlebem, než plný kamení, které tam na horách museli mušketyři z pánova rozkazu nasbírat. Lidé plakali a ten zloduch stál v okně a smál se jako blázen, jenom ať prý si jdou všichni nabrat, každý kolik unese. Že je ten chleba trocha tvrdý, ale pro takovou holotu žebráčkou až moc dobrý.

Tenkrát se lidé již neudrželi, a s pánem bylo zle! Jako velká voda se rozběhli k zámku, vyvrátili zámecká vrata a smetli z cesty panské mušketyry i vojáky, kteří chtěli zlého šlechtice bránit.

Nelidského pána chytily svázali a vhodili na vůz s kamenným chlebem. Pak práskli do koní, a ti, jakoby rozuměli, rozjeli se pomalu se svým strašidelným nákladem směrem k slezské hranici, odkud náklad přivezli. Když dojeli na hraničky, stanuli a stáli tam v létě v dešti a v zimě ve sněhu i v mraze, až to všechno i s necitelným šlechticem z Kolštejna na věčné časy zkamenělo.

Dodnes tam stojí zkamenělý vůz i zkamenělý pán, na výstrahu všem lidem tvrdého, kamenného srdce.

BRNÍČKO

an Jiří Tunkl z Brníčka a na Zábřehu byl dobrý hospodář, snad až trochu moc hospodárný, ale nemilosrdný pán a vladař. Na svých severomoravských statcích zaváděl po vzoru jihočeských Rožmberků a Perštýnů výnosné rybníkářství, kterým se snažil oživit vysychající prameny svých příjmů. Tím ale připravoval své poddané o nejúrodnější kusy polí na rovině, kde se rybníky nejlépe stavěly. K budování takových podobných a nákladných staveb potřeboval ovšem hodně peněz a ještě více pracovních sil, a proto ukládal pan Jiřík poddaným obcím stále nové daně a platy i robotní povinnosti, a to hlavně po uherských válkách, kdy mu věrolomný zeť, královský Matyáš, rozbořil jeho hrad Brníčko.

Když byly konečně rybníky postaveny a napojeny vodou, přišla strašná povodeň, hráze prorvala a bylo po slávě i po naději na zisk. Pan Tunkl zuřil jako bouře, když viděl, jak se před jeho očima rozplývají sny o brzkém zbohatnutí. Hned se však vzchopil a přikázal postavit na Podhradském rybníku kamenné hráze, aby v budoucnu již žádná voda nemohla ohrozit jeho majetek. To znamenalo pochopitelně novou robotu a nové platy. A tehdy se stalo to, co se za starých časů málokdy přihodilo: robotníci se vzbouřili, přitáhli na zábřežský zámek a pana Jiříka po zásluze zbili tak, že od toho měl

OBSAH

BOUZOV	5
BRANNÁ	7
BRNÍČKO	9
BRUNTÁL	11
ČERTŮV HRÁDEK	13
DOBROMILICE	15
DOLOPLAZY	17
EDELŠTEJN	19
HELŠTÝN	22
HLUBOKÝ	24
HOŠTEJN	26
HUZOVÁ	28
JAVORNÍK	30
JEŽŮV HRAD	33
KALTENŠTEJN	36
KARLOVEC	38
KOBRŠTEJN	40
KOKORY	42
KOVALOVICE U KOJETÍNA	44
KRAKOVEC	47
KRNOVSKO	49
LOUČNÁ	51
MAJETÍN	53
MEDLICE	55
MÍROV	57

MORAVSKÝ BEROUN	59
NOVÝ HRAD	61
OLOMOUC	64
PLUMLOV	66
POLKOVICE	69
POTŠTÁT	71
PTENÍ	74
PUCHARD	76
SOVINEC	78
STARÉ MĚSTO U BRUNTÁLU	80
ŠPRANEK	82
ŠTERNBERK	84
ŠVRČOV	86
TEPENEC	88
TOVAČOV	90
TŘEMEŠEK	92
UNČOVICE	95
ÚSOV	97
VESELÍČKO	99
VÍCEMĚŘICE	101
VRBNO POD PRADĚDEM	103
ŽULOVÁ	105
POZNÁMKY	108
HISTORICKÉ A TURISTICKÉ INFORMACE	122
MAPA	150
BIOGRAFIE	153